

МЕДСЕСТРИНСТВО В ГІНЕКОЛОГІЇ ТА АКУШЕРСТВІ

Тема 3. Фонові та передракові захворювання жіночих статевих органів

1. Вступ

- Своєчасна діагностика та лікування доброякісних передпухлинних процесів є профілактикою злоякісних захворювань.
- Фонові захворювання – доброякісні процеси запального, дисгормонального чи посттравматичного характеру.
- Передракові захворювання – характеризуються проліферацією, атипією та метаплазією клітинних елементів.

2. Фонові та передракові захворювання вульви

2.1 Фонові захворювання вульви

- Гострокінцеві кондиломи – вірусні бородавчасті утворення, що можуть малігнізуватися.
Лікування: вульвоскопія, біопсія, антивірусна терапія, місцева обробка (подофілокс, подофілін, трихлороцтова кислота), хірургічне видалення (кріодеструкція, лазерна вапоризація, ексцизія).
- Невус вульви – пігментне утворення, висока частота малігнізації (30%).
Лікування: динамічне спостереження, біопсія при підозрі на диспластичний невус.
- Крауроз (склероатрофічний ліхен) – атрофія та склероз вульви.
Лікування: топічні глюкокортикоїди (клобетазол 0,05%), інгібітори кальциневрину, усунення подразників, антигістамінні препарати.
- Лейкопакія вульви – проліферація плоского епітелію, частіше у перименопаузі.
Лікування: гормонотерапія, місцева терапія (глюкокортикоїди, біогенні стимулятори), вітаміни, фонофорез, кріотерапія, хірургічне лікування.

2.2 Передракові захворювання вульви

- Дисплазія вульви (Вульварна інтраепітеліальна неоплазія, VIN):
 - VIN I – легка дисплазія (до 1/3 епітеліального шару).
 - VIN II – помірна дисплазія (до 2/3 епітелію).
 - VIN III – важка дисплазія (>2/3 епітелію), Ca in situ – передінвазивний рак.Лікування: кріодеструкція, лазерна вапоризація, ексцизія, вульвектомія при дифузних формах.

3. Фонові та передракові захворювання піхви

Дисплазія піхви (Вагінальна інтраепітеліальна неоплазія, VAIN)

VAIN I, II – легка та помірна дисплазія, потребує спостереження.

VAIN III – важка дисплазія або Ca in situ.

Лікування: висічення, кріодеструкція, лазерна терапія, аплікації 5-фторурацилу, променева терапія при рецидивах.

4. Фонові та передракові захворювання шийки матки

4.1 Фонові захворювання

Ектопія циліндричного епітелію (псевдоерозія) – доброякісний стан, що не потребує лікування (окрім випадків хронічного запалення).

Ектропіон – виворіт слизової оболонки шийки матки після травм, призводить до ендоцервіциту.

Лікування: протизапальна терапія, хірургічне усунення.

Поліпи шийки матки – доброякісні утворення, що можуть бути джерелом кровотеч.

Лікування: видалення методом відкручування + коагуляція ніжки.

4.2 Передракові захворювання

Дисплазія шийки матки (Цервікальна інтраепітеліальна неоплазія, CIN)

CIN I – легка дисплазія.

CIN II – помірна дисплазія.

CIN III – важка дисплазія або Ca in situ.

Лікування: електрокоагуляція, кріодеструкція, лазерна деструкція, ампутація шийки матки у важких випадках.

5. Фонові та передракові захворювання ендометрію

5.1 Фонові захворювання

Гіперплазія ендометрію (залозиста, кістозно-залозиста)

Поліпоз ендометрію

Клініка: маткові кровотечі, порушення циклу.

Лікування: вишкрібання, гормонотерапія, контрольна гістероскопія.

5.2 Передракові захворювання

Атипова гіперплазія ендометрію (аденоматоз)

Діагностика: УЗД, гістероскопія, діагностичне вишкрібання.

Лікування: гормональна терапія або хірургічне лікування при рецидивах.

6. Фонові та передракові захворювання яєчників

Доброякісні пухлини яєчників (кісти, кістоми) – вважаються фоновими станами для раку яєчників.

Лікування: спостереження, хірургічне видалення при ризику малігнізації.

7. Профілактика раку жіночих статевих органів

Первинна профілактика: вакцинація проти ВПЛ, контроль гормонального фону, усунення запальних процесів.

Вторинна профілактика: регулярний скринінг (цитологічне дослідження, кольпоскопія, УЗД), лікування передракових станів.

8. Висновки

Фонові захворювання можуть довго існувати без ознак малігнізації, що дає змогу їх вчасно діагностувати та лікувати.

Передракові стани потребують ретельного спостереження та активного лікування.

Скринінг та вакцинація – ефективні методи профілактики злоякісних пухлин.